

**ARHIVI I ARHIVISTIKA ZA SUVREMENOGA KORISNIKA / VLATKA LEMIĆ. ZAGREB :
NAKLADA LJEVAK, 2016.**

Dino Maganjić

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek

dinomag@gskos.hr

Pojavom novih tehnologija javlja se potreba za redefiniranjem uloge koju arhivi imaju u suvremenome društvu. Funkcija arhiva i koncept arhivske ustanove često se mijenjao tijekom povijesti, prateći društvene i političke trendove. Od zatvorenih, privatnih ustanova u kojima su pojedinci čuvali spise pravne i gospodarske prirode, do javnih ustanova otvorenim za sve korisničke skupine. Dolaskom digitalnoga doba arhivi postaju središtima znanstvenoga i kulturnoga djelovanja s objedinjenom funkcijom čuvanja dokumenata te kao informacijsko-referalnoga središta, povezujući autore, odnosno stvaratelje arhivskoga gradiva s korisnicima.

Knjiga se sastoji od tri dijela: *Arhivi kao suvremene informacijske ustanove, razvoj i Implementacija arhivskog informacijskog sustava na primjeru ARHiNET-a, te E-arhiva.*

Autorica u prvome dijelu knjige stavlja naglasak na informacijsku funkciju arhiva u suvremenome društvu, a također progovara o arhivistici u digitalnome okruženju. Kroz naredna poglavlja ponuđen je iscrpan opis korištenja i dostupnosti arhivskoga gradiva, funkcije i djelovanja informacijske službe, kao i utjecaj koji novije tehnologije imaju na arhivsko gradivo. Današnji korisnici nisu samo pravne osobe i građani koji potražuju svoje pravne dokumente, već istraživači i znanstvenici koji provode različita znanstvena istraživanja i objavljuju znanstvene radove. Učenici, studenti, kulturni i prosvjetni radnici, novinari i amaterski istraživači također čine veliki dio korisničke

populacije. Nadalje, prikazana je i organizacija informacija u arhivskim ustanovama, kao i norme koje se u svijetu koriste za opisivanje arhivskoga gradiva, poput ISAD(G), norme za opisivanje stvaratelja arhivskoga gradiva ISAAR(CPF) i norme za imatelje, odnosno ustanove koje čuvaju arhivsko gradivo ISDIAH. U knjizi su opisane i arhivske mreže koje se koriste u Europi, primjerice ENArC, projekt s ciljem udruživanja, odnosno suradnje arhiva širom Europe. Također su spomenuti projekti APEnet, portal europskih arhiva, i APEx, projekt razvijanja i održavanja europskoga arhivskog portala. U knjizi je opisana i arhivska služba u Hrvatskoj, obveze i zadaće arhivskih ustanova, kao i njihov ustroj i zakonski propisi. Autorica se osvrnula i na informacijsku službu u hrvatskim arhivima, kao i postojeću infrastrukturu te je predstavila strategije razvoja e-uprave u Republici Hrvatskoj.

Drugi dio knjige bavi se razvojem i implementacijom arhivskoga informacijskog sustava, a kao primjer sustava koristi se ARHiNET, hrvatski mrežni informacijski sustav za arhive i arhivsko gradivo. Sustav je izrađen koristeći programski jezik C# i bazu podataka MS SQL. ARHiNET je razvijen s pomoću Microsoftovih tehnologija, koristeći kao okvir za sustav Microsoftovu .NET platformu. Detaljno su prikazani koncept i ideja sustava, struktura, tehničke karakteristike i funkcionalnost. Strateški gledano, ARHiNET je zamišljen kao jedinstveni sustav s ciljem uključivanja svih arhiva, kao i stvaratelja i imatelja arhivskoga gradiva. Izuzetno je važna i informatizacija arhivske službe, što podrazumijeva implementaciju osnovnih arhivističkih normi i standarda, a ujedno je bitna i jednostavnost korištenja sustava. Kako bi sustav bio optimalan, mora biti standardiziran i korisnički orijentiran, tj. dovoljno jednostavan i razumljiv za prosječnoga korisnika. Uz to, potrebno je da olakša i ubrza rad arhivista. Nadalje, prikazana je i implementacija arhivističkih standarda s pomoću normi koje se koriste u arhivistici, uz korištenje prigodne XML sheme za označavanje podataka.

Treći dio knjige govori o E-arhivima, sustavu namijenjenom za dugoročno čuvanje arhivskoga gradiva, njegovom konceptu i razvoju. Za uspješno stvaranje sustava podrazumijeva se novija tehnička oprema, kao i stručno osoblje koje će razvijati i dalje održavati sustav. Uz to, potrebno je izraditi smjernice za korištenje sustava, sučelje za rad sa sustavom i baze podataka koje će sadržavati sve podatke o elektroničkome gradivu u sustavu.

Posebna je pažnja posvećena upravljanju i zaštiti elektroničkih zapisa. Prakse upravljanja i zaštite koje su korištene u tradicionalnom okruženju za fizičku arhivsko gradivo nisu primjenjive za elektroničke zapise u digitalnom okruženju. Arhivisti prije svega moraju više surađivati s informatičarima i stručnjacima za izradu i razvoj upravljačkih sustava, a ujedno moraju sudjelovati u cjelokupnome životnom ciklusu informacija, od samog stvaranja do dugoročne zaštite. Također, zaštita dokumenata i arhivskoga gradiva u digitalnome okruženju zahtjeva usmjeravanje na zaštitu pristupa informacijama koje su pohranjene u elektroničkome obliku, za razliku od samoge medija na kojemu su fizički zapisane.

Godina XX
2016
Broj 2

KNJIŽNIČARSTVO

Glasnik
Društva
knjižničara
Slavonije,
Baranje
i Srijema